

ВСТУП

В сучасних умовах розвитку світового господарства міжнародний бізнес виступає однією з ключових сфер економічної діяльності, що визначає динаміку глобальних економічних процесів. Поглиблення глобалізації, інтеграційних процесів, цифровізація економіки, а також зростання ролі транснаціональних корпорацій зумовлюють необхідність формування у майбутніх фахівців системного розуміння особливостей ведення бізнесу на міжнародному рівні.

Актуальність вивчення дисципліни «Міжнародний бізнес» посилюється в умовах трансформації світової економіки, загострення геополітичних викликів та активізації участі України у міжнародних економічних відносинах. Сучасні підприємства функціонують у складному та динамічному середовищі, що потребує ґрунтовних знань щодо механізмів виходу на зовнішні ринки, управління міжнародною діяльністю, оцінювання ризиків та використання інструментів міжнародного маркетингу і фінансів.

Метою навчального посібника є формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи теоретичних знань і практичних навичок щодо організації та здійснення міжнародного бізнесу в умовах глобального середовища. Посібник спрямований на розкриття сутності міжнародного бізнесу, особливостей його функціонування, аналізу зовнішнього середовища, форм і стратегій виходу підприємств на міжнародні ринки, а також сучасних тенденцій розвитку глобальної економіки.

Навчальний посібник з дисципліни «Міжнародний бізнес» призначений для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» та спрямований на формування професійних компетентностей, визначених чинними стандартами вищої освіти України. Посібник орієнтований на реалізацію компетентнісного та результатноорієнтованого підходів до навчання і забезпечує інтеграцію теоретичних знань із практичними аспектами здійснення міжнародної економічної діяльності.

Зміст навчального посібника сформовано з урахуванням сучасних тенденцій розвитку міжнародного бізнесу, зокрема глобалізаційних процесів, трансформації світових ринків, цифровізації зовнішньоекономічних операцій, зростання ролі міжнародних корпорацій та посилення впливу гео економічних і політичних чинників. Особлива увага приділяється практичним аспектам функціонування суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах нестабільності міжнародного середовища та адаптації бізнес-стратегій до вимог міжнародного регулювання.

Навчальний посібник передбачає також виконання практичних завдань, аналіз ситуацій (case study), розв'язання прикладних задач, що сприяє формуванню у здобувачів здатності застосовувати отримані знання для вирішення типових професійних завдань у сфері міжнародних економічних відносин.

Основними завданнями навчального посібника є:

- висвітлення теоретичних засад міжнародного бізнесу;
- аналіз факторів міжнародного бізнес-середовища;
- дослідження форм і методів здійснення міжнародної діяльності;
- розкриття особливостей міжнародного маркетингу та фінансів;
- формування навичок прийняття управлінських рішень у глобальному середовищі.
- формування здатності застосовувати базові теоретичні положення міжнародного бізнесу для аналізу реальних економічних процесів і ситуацій;
- набуття практичних навичок аналізу міжнародного бізнес-середовища та оцінювання впливу макро- і мікроекономічних чинників на діяльність компаній;
- опанування інструментів вибору форм і методів здійснення міжнародної бізнес-діяльності та виходу підприємств на зовнішні ринки;
- розвиток умінь планування та організації зовнішньоекономічних операцій відповідно до норм міжнародного, митного та валютного регулювання;
- формування навичок аналізу та мінімізації ризиків міжнародного бізнесу, зокрема країнових, валютних і комерційних;
- набуття компетентностей щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій у міжнародному бізнесі;
- розвиток здатності працювати з міжнародною статистикою, аналітичними звітами та іншими джерелами інформації;
- формування умінь приймати обґрунтовані управлінські рішення в стандартних і нестандартних ситуаціях міжнародної економічної діяльності.

Структура посібника побудована логічно та послідовно: від розгляду фундаментальних теоретичних положень до аналізу прикладних аспектів ведення міжнародного бізнесу. Кожен розділ містить теоретичний матеріал, приклади, контрольні запитання та завдання для самостійної роботи, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Предметом дисципліни є система економічних відносин, механізмів, форм і методів здійснення міжнародної підприємницької діяльності суб'єктами господарювання в умовах глобалізації світової економіки, міжнародного поділу праці, конкуренції та інституційного регулювання, а також процеси прийняття управлінських рішень щодо організації, розвитку та ефективного функціонування міжнародного бізнесу.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців: Дисципліна вивчається після опанування студентами базових знань з курсів «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Міжнародна економіка», «Міжнародне право». В свою чергу, отримання знань при вивченні навчальної дисципліни «Міжнародна економічна діяльність України» дозволить студентам

на магістерському рівні глибше опанувати такі навчальні дисципліни як «Міжнародні стратегії економічного розвитку», «Міжнародний менеджмент», «Управління міжнародною конкурентоспроможністю», «Управління міжнародним маркетингом», «Управлінська результативність в міжнародному бізнесі», «Управління міжнародними інвестиційними проектами».

Посібник призначений для студентів економічних спеціальностей, аспірантів, викладачів, а також практиків, які цікавляться питаннями розвитку міжнародного бізнесу та інтеграції підприємств у глобальне економічне середовище.

1. СУТНІСНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Сутність і основні форми міжнародного бізнесу

Міжнародний бізнес є складною багаторівневою системою економічних відносин, що охоплює діяльність суб'єктів господарювання за межами національних кордонів. Його сутність полягає у здійсненні підприємницької діяльності в умовах різних економічних, правових та культурних середовищ з метою отримання прибутку та досягнення стратегічних конкурентних переваг.

Ключовими характеристиками міжнародного бізнесу є:

- ❖ транскордонний характер операцій;
- ❖ багатофакторність зовнішнього середовища;
- ❖ підвищений рівень ризику;
- ❖ необхідність адаптації до різних ринкових умов.

Таблиця 1

Основні форми міжнародного бізнесу

Форма	Характеристика	Рівень ризику	Рівень контролю
Експорт/імпорт	Продаж/закупівля товарів за кордоном	Низький	Низький
Ліцензування	Передача прав на використання технологій	Низький	Низький
Франчайзинг	Передача бізнес-моделі	Середній	Середній
Спільні підприємства	Співпраця з іноземним партнером	Середній	Середній
Прямі інвестиції	Створення власного бізнесу за кордоном	Високий	Високий

Передумови та етапи розвитку міжнародного бізнесу

Формування міжнародного бізнесу є результатом об'єктивних економічних процесів.